

(afgekend)

7-9-95 95/69

K I E S R A A D

Aan de Staatssecretaris van Binnenlandse
Zaken, Mr. J. Kohnstamm
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Uw kenmerk:

Datum:

Onderwerp:
adviesaanvraag inzake
verkiezing besturen Kamers
van Koophandel en Fabrieken

Geachte heer Kohnstamm,

Bij uw brief van .... verzocht u de Kiesraad advies uit te brengen over een voorstel van de Staatssecretaris van Economische Zaken met betrekking tot de verkiezing van de besturen van de Kamers van Koophandel en Fabrieken (verder te noemen: de Kamers) zoals gevoegd bij haar brief van 16 juni 1995, ES/OMKB/KBO, 95042184.

De Kiesraad heeft kennisgenomen van de voorstellen van de Staatssecretaris van Economische Zaken. Zij geven de Raad aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

Voorgesteld wordt de ondernemingsgeleding van de besturen van de Kamers te doen samenstellen door rechtstreekse verkiezing door de ondernemers in de desbetreffende regio.

Daarbij wordt gedacht aan twee varianten: variant A waarin de ondernemer uitsluitend een organisatie kiest, die vervolgens naar eigen keuze de vertegenwoordigers aanwijst, en variant B waarin de deelnemende organisaties een kandidatenlijst vaststellen waaruit de kiesgerechtigde zijn kandidaat kiest.

Het is de Kiesraad opgevallen dat aldus gekozen wordt voor een systeem waarbij organisaties als intermediair optreden en aldus een rol krijgen toebedeeld vergelijkbaar met die van politieke partijen bij reguliere verkiezingen. Deze keuze wordt in het voorstel niet gemotiveerd. De Kiesraad wijst erop dat een andere mogelijkheid zou zijn de invoering van een personenstelsel waarbij de kiesgerechtigde ondernemers stemmen op individuele ondernemers die zich kandidaat hebben gesteld. Het kiesstelsel dat geldt voor de Tweede-Kamerverkiezing kan dan uiteraard niet als voorbeeld dienen. De kennelijk bestaande behoefte om de binding tussen de bestuursleden en hun achterban te vergroten zou een reden kunnen zijn om voor een verkiezing via een personenstelsel te opteren. De Kiesraad is echter onvoldoende thuis in de wereld van de Kamers van Koophandel en Fabrieken om op dit punt een voorkeur uit te spre-

ken.

Ten aanzien van het actief kiesrecht wordt voorgesteld om, uitgaande van het (uit de waterschapswereld bekende) beginsel belang-betaling-zeggenschap, aan de stem van de kiesgerechtigde ondernemer een gewicht toe te kennen naar verhouding van de hoogte van de betaalde heffing. Daarbij worden de ondernemingen in zeven categorieën ingedeeld.

De Kiesraad begrijpt het voorstel aldus dat kiesgerechtigd zijn de in het Handelsregister vermelde ondernemingen. Aangezien voor ondernemingen vaak meer dan één bevoegde vertegenwoordiger in het Handelsregister is vermeld, zal de op te stellen regeling voorschriften moeten bevatten die waarborgen dat voor iedere onderneming slechts één vertegenwoordiger een stem kan uitbrengen.

De Kiesraad gaat ervan uit dat het kiezersregister rechtstreeks kan worden ontleend aan het Handelsregister.

Ten aanzien van de eisen aan de kandidaatstellende organisaties merkt de Kiesraad op, dat niet duidelijk is waarom de eis wordt gesteld dat de organisatie een verkiezingsprogramma dient op te stellen. De Kieswet stelt deze eis niet aan politieke partijen.

Met betrekking tot de eis dat een deelnemende organisatie een nader te bepalen aantal handtekeningen van kiesgerechtigden dient over te leggen, gaat de Kiesraad ervan uit dat daarmee bedoeld zijn namens kiesgerechtigde ondernemingen afgelegde ondersteuningsverklaringen. Ook hiervoor zou moeten gelden dat per kiesgerechtigde onderneming slechts één verklaring kan worden ingeleverd.

Ten aanzien van het passief kiesrecht merkt de Raad op dat kennelijk gekozen is voor een zelfde systeem als bij reguliere verkiezingen, waarbij pas na de verkiezing wordt getoetst of de kandidaat voldoet aan de vereisten voor het passief kiesrecht. Denkbaar is ook een regeling waarbij deze toetsing plaatsvindt bij de kandidaatstelling.

In het voorstel is niet aangegeven op welke wijze door het zittende bestuur wordt beoordeeld of de gekozene aan de gestelde eisen voldoet. Dient de gekozene daartoe zelf de benodigde bewijsstukken over te leggen of vraagt het bestuur hiertoe de vereiste informatie op?

Ten aanzien van de wijze van verkiezingen wordt gekozen voor het stemmen per brief. Voor een verkiezing als deze acht de Kiesraad dit een verantwoorde wijze van stemmen. De opkomst bij de verkiezingen zal daardoor naar alle waarschijnlijkheid worden bevorderd. Voor de wijze waarop een en ander kan worden geregeld moge de Raad verwijzen naar de regeling van het stemmen per brief voor kiezers in het buitenland, zoals opgenomen in de Kieswet.

Onder het hoofdstuk organisatie van verkiezingen wordt voorgesteld per kamergebied een regionaal stembureau in te stellen dat de verkiezingen uitschrijft, de kieslijsten vaststelt en de stemmen telt, en daarnaast één landelijk hoofdstembureau

dat de regionale stembureaus steekproefsgewijs controleert en de einduitslag vaststelt. Ook klachten van kiezers worden door dit hoofdstembureau behandeld.

Bij de Kiesraad is de vraag gerezen waarom de vaststelling van de verkiezingsuitslag door één landelijk hoofdstembureau moet worden vastgesteld, waar het hier regionale verkiezingen betreft. Waarom worden de regionale stembureaus niet met de vaststelling van de verkiezingsuitslag belast? Wellicht bestaat de vrees dat daarvoor onvoldoende deskundigheid op regionaal niveau voorhanden is. De Raad wijst erop dat bij de verkiezingen van de gemeenteraden en provinciale staten de vaststelling van de uitslag op decentraal niveau plaatsvindt. Voorts is de Raad opgevallen dat het voorstel niet voorziet in een beroep op een onafhankelijke rechter bij geschillen over de vaststelling van de uitslag van de verkiezing, waarbij gedacht zou kunnen worden aan het College van Beroep voor het Bedrijfsleven. Wellicht ligt hieraan ten grondslag de opvatting dat hierdoor de procedure te zwaar zou worden.

Ten aanzien van de kosten wordt aan de Kiesraad gevraagd aan te geven hoe hoog de kosten van het stemmen per brief zullen zijn. De Kiesraad beschikt niet over informatie om deze vraag te kunnen beantwoorden. Het stemmen per brief bij reguliere verkiezingen kan op dit punt niet als maatstaf gelden, omdat het daarbij gaat om kiezers die over de gehele wereld verspreid zijn. De ervaringen van de waterschappen met het stemmen per brief kunnen op dit punt vermoedelijk een goede indicatie geven.

De Kiesraad is gaarne bereid, zodra een ontwerp-regeling met betrekking tot de verkiezing van de besturen van Kamers van Koophandel en Fabrieken is opgesteld, daarover desgewenst nader advies uit te brengen.

De Kiesraad,

, voorzitter

, secretaris